

Zbiór Orzeczeń

Sprawa C-672/13

**OTP Bank Nyrt
przeciwko
Magyar Állam
i
Magyar Államkincstár**

(wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Fővárosi Törvényszék)

Odesłanie prejudycjalne — Pomoc państwa — Artykuł 107 ust. 1 TFUE — Pojęcie „pomocy państwa” — Przyznana przed przystąpieniem Węgier do Unii Europejskiej pomoc mieszkaniowa dla pewnych kategorii gospodarstw domowych — Rozliczanie pomocy przez instytucję kredytową w zamian za przyznaną gwarancję państwową — Artykuł 108 ust. 3 TFUE — Środek, który nie został uprzednio zgłoszony Komisji Europejskiej — Niezgodność z prawem

Streszczenie – wyrok Trybunału (szósta izba) z dnia 19 marca 2015 r.

- Pytania prejudycjalne — Właściwość Trybunału — Granice — Wykładnia pojęcia pomocy — Włączenie*
(art. 108 TFUE, 267 TFUE)
- Pomoc przyznawana przez państwa — Pomoc nowa i pomoc istniejąca — Badanie przez Komisję — Wyłączna właściwość — Właściwość sądów krajowych — Granice*
[art. 107 TFUE, 108 TFUE; rozporządzenie Rady nr 659/1999, art. 1 lit. b) ppkt i)]
- Pomoc przyznawana przez państwa — Pojęcie — Pomoc z zasobów państwowych — Gwarancja spłaty kredytów mieszkaniowych pociągająca za sobą przypisanie wydatków po stronie budżetu ogólnego — Włączenie*
(art. 107 ust. 1 TFUE)
- Pomoc przyznawana przez państwa — Pojęcie — Charakter selektywny środka — Gwarancja spłaty kredytów mieszkaniowych przynosząca korzyść całemu sektorowi gospodarki — Włączenie*
(art. 107 ust. 1 TFUE)
- Pomoc przyznawana przez państwa — Wpływ na wymianę handlową między państwami członkowskimi — Naruszenie konkurencji — Gwarancja spłaty kredytów mieszkaniowych przez państwo — Przyznanie korzyści danemu sektorowi — Niedopuszczalność*
(art. 107 ust. 1 TFUE)

6. *Pomoc przyznawana przez państwa — Pomoc nowa i pomoc istniejąca — Środek, który nie może być zakwalifikowany jako pomoc istniejąca zgodnie z aktem przystąpienia danego państwa członkowskiego — Kwalifikacja jako nowa pomoc — Zakaz wprowadzania w życie przed decyzją końcową Komisji — Zakres — Obowiązki sądów krajowych — Obowiązek nakazania zwrotu bezprawnie przyznanej pomocy*

(art. 107 ust. 1 TFUE, art. 108 ust. 3 TFUE)

7. *Pomoc przyznawana przez państwa — Pomoc przyznana z naruszeniem zasad postępowania z art. 108 ust. 3 TFUE — Obowiązki sądów krajowych — Obowiązek nakazania zwrotu bezprawnie przyznanej pomocy — Środki odwoławcze przyznane beneficjentom — Brak*

(art. 108 ust. 3 TFUE)

1. Zobacz tekst orzeczenia.

(por. pkt 26–32)

2. Zobacz tekst orzeczenia.

(por. pkt 35–37)

3. Gwarancja państwowa polegająca na spoczywającym na władzach publicznych zobowiązaniu do zwrotu, pod pewnymi warunkami, instytucji kredytowej 80% wypłaconej przez instytucję kredytową kwoty pożyczki, i odsetek, które stały się nieściągalne, pożyczek przyznanych z tytułu pomocy mieszkaniowej dla ludzi młodych oraz pomocy przyznanej w ramach dawnego reżimu zwrotu podatku, stanowi zasadniczo pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, gdy kwoty wnioskowane w ramach gwarancji są przypisane po stronie budżetu ogólnego i przyznawane są przy użyciu zasobów państwowych.

(por. pkt 42, 43; sentencja)

4. Pomoc państwa może mieć selektywny charakter w świetle art. 107 ust. 1 TFUE, nawet jeśli dotyczy całego sektora gospodarczego. W tym względzie można uznać za mającą charakter selektywny, gwarancję państwową polegającą na spoczywającym na władzach publicznych zobowiązaniu do zwrotu, pod pewnymi warunkami, instytucji kredytowej 80% wypłaconej przez instytucję kredytową kwoty pożyczki, i odsetek, które stały się nieściągalne, pożyczek przyznanych z tytułu pomocy mieszkaniowej dla ludzi młodych oraz pomocy przyznanej w ramach dawnego reżimu zwrotu podatku, gdy gwarancja ta ma na celu przysporzenie korzyści wyłącznie sektorowi instytucji kredytowych.

Niemniej jednak do sądu odsyłającego należy przeprowadzenie oceny tego, czy rzeczywiście gwarancja ta ma charakter selektywny, w szczególności poprzez ustalenie, czy w efekcie zmiany dekretu krajowego, który był podstawą do ustanowienia owej gwarancji, gwarancja ta może zostać przyznana również podmiotom gospodarczym innym niż jedynie instytucje kredytowe i, jeśli rzeczywiście ma to miejsce, czy za pomocą tej okoliczności można zakwestionować selektywny charakter tej gwarancji.

(por. pkt 49–52; sentencja)

5. Gwarancja państwowa polegająca na spoczywającym na władzach publicznych zobowiązaniu do zwrotu, pod pewnymi warunkami, instytucji kredytowej 80% wypłaconej przez instytucję kredytową kwoty pożyczki, i odsetek, które stały się nieściągalne, pożyczek przyznanych z tytułu pomocy mieszkaniowej dla ludzi młodych oraz pomocy przyznanej w ramach dawnego reżimu zwrotu podatku, umożliwia instytucjom kredytowym przyznanie pożyczek bez konieczności ponoszenia ryzyka

gospodarczego. Instytucje kredytowe, które zawarły umowę zlecenia, nie muszą koniecznie sprawdzać wypłacalności pożyczkobiorców ani też ustanawiać odpowiedniej gwarancji. Ponadto pożyczkobiorcy będą najczęściej korzystać ze świadczonych przez te instytucje kredytowe usług dodatkowych takich jak otwarcie konta bieżącego. Gwarancja państwowa przysparza zatem tym instytucjom kredytowym korzyści, gdyż skutkuje zwiększeniem ilości ich klientów i przychodów.

Wynika z tego, że taka gwarancja państwowa skutkuje umocnieniem pozycji instytucji kredytowych w stosunku do innych podmiotów gospodarczych oraz utrudnia podmiotom mającym siedzibę w innych państwach członkowskich wejście na dany rynek krajowy. Gwarancja ta może więc wpływać na wymianę handlową między państwami członkowskimi i zakłócać konkurencję w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE.

(por. pkt 57–59; sentencja)

6. Gdy środek, mający nadal zastosowanie po dniu przystąpienia państwa członkowskiego, który stanowi pomoc państwa nie spełnia warunków określonych w akcie przystąpienia tego państwa członkowskiego do Unii ani warunków ustanowionych w art. 1 lit. b) rozporządzenia nr 659/1999 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 93 WE mającego zastosowanie do art. 108 TFUE by mógł zostać uznany za pomoc istniejącą, należy uznać go za nową pomoc państwa. Taki środek winien zatem zostać uprzednio zgłoszony Komisji i nie może zostać wprowadzony w życie dopóty, dopóki postępowanie w jego sprawie nie zostanie zakończone wydaniem decyzji końcowej.

W tych okolicznościach, jeśli sąd krajowy uzna gwarancję państwową za mającą znamiona pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, należy uznać taką gwarancję za nową pomoc, która z tego względu podlega przewidzianemu w art. 108 ust. 3 TFUE obowiązkowi uprzedniego zgłoszenia Komisji. Do sądu odsyłającego należy sprawdzenie, czy dane państwo członkowskie wywiązało się z tego obowiązku, i – jeśli sąd ten dojdzie do wniosku, że nie miało to miejsca – uznanie tej pomocy za przyznaną bezprawnie.

Co się tyczy konsekwencji wynikających z takiej bezprawności, polegają one w szczególności jej zniesieniu poprzez odzyskanie, co ma na celu przywrócenie uprzednio istniejącej sytuacji. Poprzez zwrot pomocy beneficjent traci bowiem przewagę, którą uzyskał na rynku względem swych konkurentów, przywrócona zostaje też sytuacja sprzed wypłaty pomocy. Ponieważ nadzwyczajne okoliczności nie uzasadniają braku zwrotu pomocy bezprawnie przyznanej, sąd krajowy musi co do zasady nakazać zwrot owej pomocy zgodnie z przepisami prawa krajowego.

(por. pkt 62, 66–73; sentencja)

7. W dziedzinie pomocy państwa, nawet zakładając, że podejmując decyzję końcową, Komisja uzna gwarancję spłaty kredytów mieszkaniowych przyznaną przez państwo członkowskie przed jego przystąpieniem do Unii za zgodną ze wspólnym rynkiem, sąd krajowy pozostaje zobowiązany do nakazania zwrotu tej pomocy zgodnie z przepisami prawa krajowego. W istocie owa decyzja końcowa Komisji nie skutkuje konwalidacją a posteriori aktów wykonawczych nieważnych z powodu podjęcia ich z naruszeniem zakazu zawartego w art. 108 ust. 3 zdanie ostatnie TFUE, gdyż byłoby to sprzeczne z bezpośrednią skutecznością owego przepisu i naruszałoby interesy jednostek, które sądy krajowe mają za zadanie chronić. Jakakolwiek inna wykładnia sprzyjałaby nieprzestrzeganiu przez dane państwo członkowskie wspomnianego postanowienia i pozbawiałaby go skuteczności.

W odniesieniu do beneficjentów gwarancji państwa biorąc pod uwagę imperatywny charakter kontroli pomocy państwa sprawowanej przez Komisję na mocy art. 108 TFUE, z jednej strony przedsiębiorstwa będące beneficjentami pomocy mogą co do zasady powoływać się na uzasadnione oczekiwania co do prawidłowości tej pomocy tylko wówczas, gdy taka pomoc została przyznana zgodnie z procedurą przewidzianą w tym postanowieniu, a z drugiej strony, staranny podmiot gospodarczy powinien zwykle być w stanie upewnić się, że dopełniono wymogów tej procedury. W szczególności, gdy pomoc

została wprowadzona w życie bez dokonania uprzedniego zgłoszenia Komisji, efektem czego jest ona bezprawna w świetle art. 108 ust. 3 TFUE, beneficjent pomocy nie może powoływać się na uzasadnione oczekiwania co do prawidłowości przyznania tej pomocy.

Z powyższego wynika, że zgodnie z prawem Unii beneficjentom takiej gwarancji państwowej, która została przyznana z naruszeniem art. 108 ust. 3 TFUE i, co za tym idzie, stanowi pomoc przyznaną bezprawnie, nie przysługuje środek zaskarżenia.

(por. pkt 76–79; sentencja)